

A PEDAGÓGUSMUNKA ÉRTÉKELÉSÉNEK SAJÁTOS SZEMPONTJAI

Kovácsné Duró Andrea

Miskolci Egyetem, BTK, Tanárképző Intézet

Mintegy másfél évtizede újfent a szakmai érdeklődés előterébe került a tanári munka értékelése; mindenekelőtt az intézményi minőségbiztosítás kiépítésével kapcsolatban. Ennek nyomán az egyéni és a szervezeti célok harmonizálását segítő és az önértékelési képesség fejlesztésére is lehetőséget nyújtó modellek kidolgozására került sor. (*Pócze, Hercz, RaDar, STEP21.*) Ugyanakkor számos kutatás igazolta, hogy a pedagógusok bár fontosnak tartják az ilyen rendszerek megalkotását, azok objektivitását és megbízhatóságát megkérdőjelezzik, saját munkájuk megítélését averzióval fogadják. (*Buer és Venter, 1996, Halász, 2001*) E problémából kiindulva, jelen kutatásunk az egyes pedagógusok értékelésről vallott felfogását, kiemelten a tanári munka megítéléséhez fűződő reflexióit szándékozott feltárni. A több tanévet átfogó, kvantitatív és kvalitatív elemeket egyaránt tartalmazó kérdőíves felmérésünket a Miskolci Egyetem közoktatás vezető hallgatói körében folytattunk le.

Empirikus vizsgálatunk nyomán megállapíthatjuk, hogy az értékelés-fogalom elsősorban a „minősítés, teljesítmény, követelmény” szavak asszociációját hívta elő. Ezek jelentését gazdagította adatközlőink metafora-választása is, hiszen a többség számára az értékelés az elvégzett munka eredményét megmutató tükör. A visszacsatolás fontosságának felismeréséhez az IMIP kidolgozása, a klímatesztek és a partnerek elégedettségi vizsgálata által szerzett tapasztalatok egyaránt hozzájárultak. A megkérdezettek a hatékonyság és versenyképesség szempontjából főként az egyértelműen megfogalmazott szempontsor alapján megvalósított, az egyes pedagógust saját korábbi teljesítményéhez viszonyító értékelésnek tulajdonítottak jelentőséget. Ugyanakkor az adatközlők témával kapcsolatos ambivalens viszonyára utal, hogy míg a személyes élmények felelevenítéskor szinte kizárólag pozitív esetekről számoltak be; addig a pedagógus-társadalom egésze szempontjából az értékelés hibakereső, szorongást kiváltó jellegét hangsúlyozták. Az értékelőként és értékelt személyként átélt helyzetek, az ezek során alkalmazott módszerek, a jutalmazási és büntetési formák az ún. beszámoltató gyakorlat továbbéléséről tanúskodnak. Ezzel szemben, a szakmai fejlesztő modell középpontjában álló, munkaértékelő interjú csak kevés intézményben ismert. A kapott eredmények azt mutatják, hogy a központi elvárásoknak megfelelően kidolgozott és deklarált értékelési rendszerek egyelőre kevésbé befolyásolják a mindennapok gyakorlatát; részint a pedagógusmunka értékelésével kapcsolatos szakmai tudás hiánya, részint az ehhez fűződő, negatív attitűdök miatt. Ebből következően az eddigieknél nagyobb figyelmet kellene fordítani mind a szemléletmód formálására, mind az ilyen jellegű kompetenciák fejlesztésére. Hosszú távon ugyanis ezek a tényezők jelentősen befolyásolhatják a munkavégzés színvonalának emelkedését is.